

VÄLISEESTLANE

ASUTIS FENNO-UGRIA LENDAJAKIRI KULTUURSUHETE
ARENDAmiseks KODU- JA VÄLIS-EESTI VAHEL.

Väljaandja: ASUTIS FENNO-UGRIA,
Tallinn, Nunne tän. nr. 2, Linna
koolivalitsus.

Vastutav toimetaja: V. ERNITS.
Toimetus ja talitus: Tartus, U.-Savi t. 2, 3.
Telef. 7-22. Avatud 10—12 e. l. ja 5—6 p. l.

Tellimishind: aastas Eestis 25 senti, Lätis 40 sant., Leedus 75 centi, Soomes 4 Smk.,
Ameerika-Ühisriikides 20 senti, Venemaal 20 kop., Belgias 4 fr.

Üksiknumber Eestis 5 senti, Lätis 10 sant., Leedus 20 centi, Soomes 1 mark, P. Am.
Ühisriikides 5 centi, Venemaal 5 kop., Belgias 1 frank., mujal vastavalt rahakursile ühes
postikuludega.

Ühes „Eesti Hõimuga“ aastakäik 1 kroon, toetustellimine 5 kr., autellimine 10 kr.
Ilmub Tartus 4 korda aastas.

Näitenumber.

Detsember.

1928.

S I S U :

Saatesõnaks. V. Ernits: Välis-Eesti küsimuse sennine arenemine ja esimene välis-Eesti päev. H. Haljaspõld: Väliseestlase kalender-käsiraamat 1929 (arvustus). Teateid välis-Eesti töomailt (ülevalde erimailt).

SAATESÕNAKS.

Kultuursidemete alalhoidmine ja vaimline läbikäimine kodu- ja välis-Eesti vahel on üldiselt tarvilikuks tunnistatud. Selles läbikäimises on trükisõna hulgaliselt kõige kergemini käsitatav abinõu. Kuna aga väliseestlasi on sadu tuhandeid, „Väliseestlase“ rahalised võimalused aga esialgu väga väikesed, siis järgneb sellest paratamatult, et lendajakiri „Väliseestlane“ peab ilmuma esialgu väikesena ja odavana, mida on kerge levitada üle kogu maailma. Arusaadavalt teeb raskusi vähestel lehekülgedel palju öelda tahta, kuid sellestki raskusest peab üle saama, lootuses, et „Väliseestlane“ tulevikus suuruselt kasvab ja sisuliseltki täieneb.

Meie väikesest eesti rahvast on vähemalt üks viiendik üle kogu maailma laiali paisatud. Meie rahvas on aga selleks liiga väike, et kahte-kolmesadatuhandet väliseestlast kaduma võiks lasta minna. Isegi kodumaalt eemal olles loovad nad väärtusi eesti kultuurile, laiendavad meie kultuurtoodangu tarvitajate ringi, tutvustavad Eestit ja eestlasi välismaailmale ja aitavad Eestile väliskultuuride parimaid saavutusi omandada. Ühtlasi aitab rahvuslik ühtekuuluvustunne

kodu- ja välis-Eesti vahel alal hoida kogu eesti rahvas kõrgemat eneseteadvust ja julgemat püüdu parema tuleviku poole.

Eesti rahvast on vähem kui $\frac{1}{1000}$ inimkonnast. Kultuuriliselt võib aga meie rahvas rohkem korda saata, kui seda tema vähese arvu järele võiks oletada. Selleks peame aga omavahel kokku hoiduma, ja seda omavahelist kokkuhoidumist tahabki „Väliseestlane“ kõige jõuga arendada ja kasvatada. Toetagu teda selles kõik, kellele on kallis kodu- ja välis-Eesti kultuuriliste sidemete alalhoidmine, üleilmselt ühise eesti rahva tulevik!

VÄLIS-EESTI KÜSIMUSE SENNINE ARENEMINE JA ESIMENE VÄLIS-EESTI PÄEV.

Välis-Eesti küsimus oli päevakorral juba enne maailmasõda vene aegu. Eesti asundustes Venemaal oli omajagu rahvuskultuurilist liikumist. Peeti ringkonnalisi eesti asunikude päevi, korraldati eesti koole, seltse ja raamatukogusid, peeti isegi esimene ülevenemaaline eesti asunikude laulupidu ja kongress (pikemalt „Eesti Hõimus“ nr. 1, 1929. a.). Ka Ameerika eestlaste keskel oli omajagu rahvuskultuurilist liikumist märgata, mille kohta pikemalt „Eesti Hõimus“ nr. 4, 1928. Vähemal määral avaldus see rahvuskultuuriline liikumine eesti asunikude juures mujalgi.

Maailmasõda ja Eesti vabadussõda katkestasid pea igasugused kultuursuhted kodu- ja välis-Eesti vahel, ja enamline revolutsioon Venemaal lõikas eesti rahva esialgu kaheks üksteisega väga teravas vastolus olevaks osaks. See vastolu kestis edasi peale rahu tegemistki, kordkordalt siiski vähenedes. Nüüd ollakse jõudnud juba selle astmeni, kus mõlemal pool on juba võimalik kõnelda vastastikkusest kultuurilisest kokkupuutumisest eesti rahva mõlema osa vahel, ilma et selle juures kumbki pool loobuks omist poliitilistest vaadetest ja ideaalidest. Jõutakse mõlemal pool arusaamisele, et kogu maailma üldine sotsiaalpoliitiline arenemine läheb oma paratamatut rada edasi, vaatamata sellele, kas eesti rahva mõlemad osad jäävad igavesti võõraiks üksteisele, või jälle leiavad nad omavahel ühistel kultuurialadel teatud kokkupuutumispunkte. Kuna eesti rahvast on vähem kui üks tuhandendik kogu inimkonnas, siis ei suuda tema loomulikult otsustavalt mõjutada kogu maailma üldpoliitilist arnemissuunda (välja arvatud vast niisugune üksikjuhus, nagu rahutegemine Venemaaga a. 1920, millel tõepolest ei puudunud teatud mõju isegi üleilmselises poliitikas, pöördepunktina

suhtumises nõukogude valitsusele Venemaal), vaid eesti rahval tuleb üldiselt kaasa teha kogu inimkonna üldist arenemiskäiku, mis aga praegu avaldub eri kujul kodanlikes maailmas ja Sotsialistlikkude Nõukogude Vabariikide Liidus. Teatud kokkukõla saavutamine nende mõlemate poolte vahel on praeguse maailma ajaloo suurim probleem, mida üleilmlikes ulatuses ei suuda lahendada eesti rahvas. Küll aga võib eesti rahvas selle probleemi lahendamisele vähemal määral kaasa aidata oma enese ulatuses, normaalsemate kultuursuhete jaluseadmises mõlema senni vaenulikud olnud eesti rahva osa vahel. See on üleilmalise eesti rahvuskultuuri suurim päevaküsimus.

Kui Eesti iseseisvus oli saavutatud, siis oldi esialgu sellevõrra töös igasuguste ülesannete kallal, et välis-Eesti küsimus ei tulnud esimesil aastail üldse päevakorralegi. Mäletatavasti puudutasin võimalikult esimesena seda küsimust esimesel hariduskongressil Tartus 1923, kus minu esitatud vastav resolutsioon vastu võeti ja see ülesanne eriorganisatsiooni asutamiseni loodavale Haridusliidule südame peale pandi. Kodumalise haridustöö suured ülesanded pole aga lubanud Haridusliidul senni oma tegevust üle kodumaa piiride laiendada, kuigi sellest hiljemini Haridusliidus juttu on olnud. Konkreetsema kuju sai välis-Eesti küsimus 1927. a., kus Eesti Koolinoorsoo Liidu algatusel Eesti Kirjanduse Seltsi juurde vastav toimikond loodi, kelle lähemaks päevaülesandeks kujunes Ameerika eestlaste esimese külaskäigu korraldamine kodumaal 1927. a. suvel. See sündmus lõi laineid ja äratas juba kodumaal suuremat huvi välis-Eesti küsimuse vastu. Kuna siis juba teada oli, et 1928. a. suur juubelilaulupidu korraldatakse, siis tekkis juba samal ajal mõtte esimene välis-Eesti kongress laulupeo ajal korraldada. Selle mõtte üle peeti nõu New-Yorgis nende ridade kirjutaja juuresolekul 1927. a. sügisel, ja selle mõtte teostamisele asus 1928. a. algul hõimujä isamaaliste organisatsioonide keskkorraldus Fenno-Ugria, kes oli selleks ajaks juba selle võrra organiseerunud, et ta võis avalikku tegevusse astuda. Kuna aga suure III soome-ugri kongressi korraldamine Fenno-Ugria tähelepanu õige suurel määral kütkestas, kannatasid selle all suuresti I välis-Eesti kongressi eeltööd, ja Fenno-Ugria nõukogu otsusel nimetatigi see I-seks välis-Eesti päevaks.

Välis-Eesti päev õnnestus aga paremini kui seda üldiselt loodeti. Sellest võttis osa sekretariaadi andmetel 80 esindajat välis-Eestist: Ameerikast 33, Lätist 31, Soomest 5, Venest 5, Kongost 2, Saksamaalt 2, Belgiast 1 ja Prantsusmaalt 1. Kodumaalastest on aga 379 omad nimed lehtedele märkinud, nii siis kokku 459 isikut, tegelikult

võib olla rohkemgi, kuna vahest ehk mõni oma nime kirjutamata jättis. Kongressi huvitavast tööst pole võimalik „Väliseestlase“ kitsal ruumil pikemalt seletust anda. Sellest kirjutati väga palju ajalehtedes. Kõige täielikumaid andmeid selle päeva kohta võib leida ajakirjas „Eesti Hõim“ nr. 3 ja 4 1928. a. ja nr. 1, 1929. a. Siinkohal esitame aga välis-Eesti päeva resolutsioonid, lähtekohana edaspidiseks välis-Eesti tööks:

1. I välis-Eesti päev peab tarvilikuks võimalikult täieliku rahvuskultuurilise läbikäimise korraldamise kodumaa ja välis-Eesti vahel. Vastava organisatsiooni väljaarendamine teiste asjasthuvitatute organisatsioonide kaasabil jääb hõimuorganisatsioonide keskkoha Fenno-Ugria ülesandeks.

2. Tuleb asuda ühise hõimuinstituudi osana välis-Eesti instituudi loomise eeltöödele.

3. Eestlased muil mail korraldagu end kohapeal seltsideks ja organisatsioonideks (toimkondadeks, rühmadeks), viimased ühinegu keskkorraldusteks teatud riigi piirides. Kõik välis-Eesti organisatsioonid astugu tegelikku läbikäimisse Fenno-Ugria ja tarbekorral teistegi kodumaa organisatsioonidega.

4. Esimene välis-Eesti päev peab tarvilikuks asutada välis-Eesti kultuurifond, mille keskkassa oleks Eestis ja osakonnad välis-Eesti keskkohdades.

5. Katsutagu igalpool välis-Eestis asutada eesti koole ehk vähemalt pühapäevakoole.

6. Välis-Eesti koondamisel oldagu üle kõigist usulistest, ilma vaatelistest ja erakondlikkudest vahedest, ühinedes puhtrahvuskultuurilistel aladel.

Kuna koosolijate keskel valitses suur huvi tegelikkude välis-Eesti korraldusküsimuste vastu, siis peeti järgmisel päeval veel pikem nõupidamine, millest umbes 30 isikut osa võttis. Sel koosolekul tehti mitmesuguseid sooviavaldusi välis-Eesti informatsiooni, nõuande suhtes väljarändajale ja väljarännanuile, tegelaste ja kõnelejate soovitamise, koha saamise vahetalituse, õppevahendite, kirjanduse, filmide muretsemise, külaskäikude ja ettekannete organiseerimise, puhkekodude vahetalituse, kaubandusliku informatsiooni jne. kohta, kusjuures nii mõnedki sooviavaldused võimalikkuse piiridest üle ulatusid. Ruumi puudusel pole võimalik neil peatuda.

Selle päeva järelkajad ajakirjanduses olid väga elavad ja meeleolurikkad. Puudutati ka küsimusi, kes peab välis-Eesti tööd tegema,

kas Fenno-Ugria või mõni teine asutus, ja kus peaks selle töö keskkoht asuma, kas Tallinnas või Tartus.

Suvised vaheaja ja rahaliste võimaluste selgusetuse tõttu ei saanud aga Fenno-Ugria otsekohe selle küsimuse lahendusele asuda. Hiljemini on aga Fenno-Ugria vastavate välis-Eesti tegelaste nõupidamiste, arvamiste ja omade kaalutluste tagajärjel otsusele jõudnud, et seda tööd tuleb teha Fenno-Ugrial, kui hõimu- ja välis-Eesti organisatsioonide keskkohal kõigi asjasthuvitatud organisatsioonide ja isikute kaastegevusel niihästi Tallinnas, kus võimaldub ministeeriumide ja saatkondade kaudu kõige parem tegelik kontakt väliseestlastega, kui ka Tartus, kus võib välis-Eesti tegevuseks ja teaduslikuks uurimistööks rakendada ülikooli õppejõude ja üliõpilasi, kellest peavadki kujunema tulevikus hõimu- ja välis-Eesti tegelased. Sellele vastavalt korraldatakse kaks toimkonda ühes büroodega, üks Tallinnas, teine Tartus, kuna tööjaotus nende vahel määratakse hiljemini täpsemalt kindlaks. Kummagi büroo esialgne aadress oleks: Tallinnas, asutus Fenno-Ugria büroo, Nunne t. 2, Linna koolivalitsus, avatud kella 8—1/23-ni p. l., tel. 5-71; Tartus: ajakirja „Eesti Hõimu“ toimetus ja talitus, Uus-Savi t. 2, k. 3, tel. 7-22, avatud k. 10—12 e. l. ja 6—7 p. l. Mõlemad bürood on valmis vastama igasuguste väliseestlastesse ja välis-Eestisse puutuvate küsimuste peale, kompetentsemate vastuste saamiseks tarbekorral omavahel ehk vastavate ametasutustega ühendusse astudes. Eriti väliseestlased võtku seda arvesse, suhteid kodumaaga sõlmides.

Villem Ernits.

VÄLIS-EESTIT KÄSITAVAT KIRJANDUST.

H. Haljaspõld: *Väliseestlase kalender-käsiraamat* 1929. a. I aasta-käik, 64 lehekülge, hind 1 kroon 25 senti.

Oma teekonda algav väliseestlase kalender-käsiraamat tahab omalt poolt kaasa aidata sidemete loomiseks välis-Eesti organisatsioonide ja kodumaa vahel. See sisaldab peale kalendaariumi andmeid Eesti esindajate üle välismail, samuti eesti seltside ja meie merimeestele nii tähtsa Soome merimisjoni asutiste üle. Järgneb eestikeelse ajakirjanduse nimestik kodu- ja välismail, väliseestlastele tähtsate kodumaa seltside nimestik jne. Kalendri lisa algab H. Haljaspõllu artikliga „välis-Eesti ja hõimuküsimus“, esitades mõnegi huvitava mõtte, kuid ühtlasi tehes mõne ootamatu ja põhjendamatu etteheite Fenno-Ugriale. Järgneb Tallinna ajaloo kronoloogiline ülevaade, dr.

Oskar Kallase elulugu ja ülevaated eestlaste elust Belgia Kongos, Belgias, Brasiilias, Jugoslaavias ja Kalifornias. Kalender lõpeb üleskutsega ja palvega saata võimalikult vara andmeid järgmise aastakäigu jaoks järgmisel aadressil: Nõmme (Estonie), Põllu tän. 15, H. Haljaspõld.

TEATEID VÄLIS-EESTI TÖÖMAILT.

EESTIST.

Välis-Eesti küsimus

hõimupäevil.

Haridusministeeriumi loal korraldab asutis Fenno-Ugria 26. ja 27. jaanuaril koolides, organisatsioonides ja kirikutes hõimupäevad, milliste eeskavas käsitatakse ka välis-Eesti küsimust, niihästi Fenno-Ugria tervituses hõimupäeviks kui ka eriettekanais. Loodetavasti peetakse hõimupäeva ka välis-Eestis ja Soome ja Ungari hõimuorganisatsioonides.

Välis-Eesti ühing

asutati tänavu kevadel Tallinnas. Selle ühingu pääülesandeks on väljapaistvamaid välismail asuvaid eestlasi jüles otsida ja enda ümber koondada, pääasjalikult majanduslikeks otstarbeiks, vastastikkuseks informatsiooniks ja toetuseks soovitude läbi. Ühingu liigeteks on senni astunud kaugelt üle saja väliseestlase. Ühing palub neid väliseestlasi enesele kirjalikult teateid saata, kellel huvi on selle tegevusest osa võtta ja kes võiks ka teiste väljaspool asuvate eestlaste üle teateid saata. Ühingu aadress: Tallinna, Vana Posti tän. 6, Notaar Kristelsteini kontor.

Väljarändamine Eestist väheneb.

Käesoleval aastal on juba kevadest saadik märgatud, et väljarännupalavik Eestis väheneb, kuna mõni aasta tagasi suure hooga Argentiinasse ja Brasiiliasse rännati, peale selle ka Austraaliasse. Nüüd on aga sel alal tublit kainenemist märgata, mis väga soovitav.

Täielikult ei kao aga väljarändamine kunagi. Ikka leidub vähesel määral isikuid, kes tahavad või isegi peavad kodumaalt välja rändama. Neil

oleks aga kasulikum asuda niisugustesse kohtadesse, kus eestlasi juba olemas ja kus üldiselt asumistingimused soodsamad. Sellekohast informatsiooni tahab anda asutis Fenno-Ugria büüroo Tallinnas, Nunne t. 2, Linna koolivalitsuses.

SOTSIALISTLIKKUDE NÕUKOGUDE VABARIKKIDE LIIDUST.

Huvi kultuurilisel läbikäimise alustamiseks Eestiga.

Välis-Eesti päeva korraldades alustas asutus Fenno-Ugria läbirääkimisi ka Nõukogude Liidu eestlastega sellest osavõtu suhtes, milleks Nõukogude valitsuselt vastav nõusolek saadi. Läbirääkimiste tagajärjel määrasid Nõukogude Liidu eestlaste organisatsioonid omiks esindajaks välis-Eesti päeval järgmised isikud: 1) Eesti Teadusliku Seltsi liikme, põllumajandusinsituudi kaastöölise, üleriiklise põllumajandusliku sündikaadi (gosselsündikaadi) juhatusse liikme Keder'i; 2) Leningraadi oblasti rahvaharidusosakonna inspektori õpetaja Linnamaa, 3) Herzeni instituudi kaastöölise, eesti keele grammatika kokkuseadja Kure, 4) Nõukogude Liidu tähtsaima eesti kirjaniku Laurenti (Ain Rannaleeti).

Mõnesuguste asjaolude tõttu keeldusid Eesti võimud neile aga luba andmast Eestisse sisse sõita, mis paljudelegi haritlastele võorastavana ja tarbetuna tundus, nagu sellest ka lehtedes kirjutati. Samasugust võorastust avaldati küsimuse puhul ka Nõukogude eesti lehtedes. Leningradis ilmuvast eesti lehes „Edasis“ on ilmunud selle küsimuse kohta neli kirjutist, mis ka New-Yorgis ilmuvast „Uues Ilmas“ on ära trükitud. Esimeses neist („Miks nad kardavad“) avaldatakse kahjatsust sel puhul, et välis-Eesti päeval ei võimaldunud vastastikkune

kultuuriline kokkupuutumine, mis oleks ka Nõukogude Liidu ja Eesti vahel sõbralikkude vahekorjade loomiseks tingimata kaasa aidanud, nagu kirjutati. Edaspidistes kirjutistes oletatakse, põhjuseks olnud Eesti kultuuritegelaste kartus Nõukogude Venes tekkinud eesti kultuuri ees. Ühtlasi tehakse mõnesuguseid ironiseerivaid märkusi kogu juhtumise puhul, väljendades sellega oma pahameelt.

Kultuurilise kokkupuutumise võimaluste otsimine aga jätkub. On peetud läbirääkimisi Nõukogude saatkonnaga Eestis, VOKS:iga (üleliidulise ühinguga kultuursidemete loomiseks Läänega) ja hariduskomissariaadi eesti osakonnaga Moskvast ning mõne Nõukogude Liidu juhtivama eesti tegelasega Leningradis. Nad kõik pooldavad kultuurilisse läbikäimisse astumise vajadust, eriti aga vastastikkust kirjanduse vahetust eriliste kontrollkomisjonide kaasabil, et ära hoida poliitilisi arusaamatusi.

Ka meie arvates võiks sel alusel kultuuriline läbikäimine Nõukogude eestlastega algada. Tarviliku ettevaatlikkuse, vastastikkuse korrektsuse, aususe ja heatahtlikkuse juures ei teki sellest kummalegi poolele mingisugust kahju, küll aga kasu.

LÄTIST.

Ajakiri „Läti Eestlane“ on läinud suvel seisma jäänud.

Riia Eesti Haridusselts on enesele asjaajajaks, näite- ja koorijuhiks palganud hra Tigase.

Riia Eesti Haridusseltsi Osakond saatkonna majas avas oma tegevuse kõne- ja piduõhtuga oktoobrikuul, mil puhul Fenno-Ugria esindaja V. Ernits esines ettepanekuga korraldada lähemas tulevikus Läti eestlaste hariduspäev, mõningate Eesti organisatsioonide osavõttel, milline mõte leidis üldist hääkskiitmist. Millal see teostatakse, pole veel kindel.

Riiga külastas Estoonia seltsi laulukoor Tallinnast, esitades külaleivana paar laulu Riia eesti kirikus, mis oli tungil täidetud rahvaga. Ka korraldati ühine koosviibimine Haridusseltsi Osakonnas.

Balti riikide üliõpilaste konverentsi puhul korraldati Haridusseltsi osakonna ruumides 19. novembril piduli-

kum vastuvõtt 30-liikmelisele eesti üliõpilasdelegatsioonile, välisministrile hra Rebasele, kindral Põdrale ja dr. Leppikule välisministeeriumist. Peeti hulk südamlikke tervituskõnesid ja anti vastastikku töötusi ühiseks välis-Eesti kultuuritööks. Fenno-Ugria nimel kõneles V. Ernits, toonitades, et eesti asundus Lätis on mitmes suhtes esikohal teiste eesti asundustega võrreldes, ja üleskutsudes kõiki Läti eestlaste hariduspäeva hääks kordaminekuks kaasa aitama.

Pikem kirjutis Läti eestlaste hariduspüüete üle ilmub „Eesti Hõimus“ nr. 1. 1929. a.

LEEDUST.

Kaunase Eesti Selts pidas läinud oktoobril oma peakoosolekut, millest Fenno-Ugria esindajana võttis osa V. Ernits, esinedes kõnega välis-Eesti küsimuse üle. Tehti mitmesuguseid tulevikukavasid. Pea iga liige tellis ajakirja „Eesti Hõimu“. Hiljemini külastas Kaunast Estoonia laulukoor Tallinnast. Pikem ülevaade Kaunase eesti seltsi tegevuse üle ilmub ajakirjas „Eesti Hõim“ nr. 1. 1929. a.

DAANIS

asutati Eesti-Daani selts, mille ülesandeks on küll peaaesjalikult Eesti ja Daani vahelise kultuurilise läbikäimise elustamine ja Eesti tutvustamine Daanis, kuid mille ümber koonduvad siiski mõnedki Daanis asuvad eestlased. Nii täidab see selts ka muu seas teatud ülesandeid välis-Eesti liikumise alal.

AUSTRIAST.

Eesti konsulaadi andmetel asuvad Viinis ja ümbruskonnas üle 60 eestlaste, suuremalt osalt edasiõppijad. Omavaheliste kokkupuutumiste teel kujunes n. n. „Viini eestlaste kamp“, millest hiljemini kujundati eesti selts.

PERSIAS

on asunud üle 10 aasta laevaehitusehuksepp Rudolf Kulderknup ühes perekonnaga. Kuna elu seal siiski raske olnud, vaatamata sellele, et ta Persia kodanikuks vastu oli võetud, siis siirdus hra Kulderknup läinud suvel tagasi Eestisse. Kas teab keegi teisi eestlasi Persias?

HIINAST.

Eestlasi asub Hiinas nähtavasti vähemalt üle saja. Sinna asusid nad peaaugjalikult Siberist, põgenesed niihästi vene „valgete“ kui ka nende kannul pealetungivate enamlaste eest. Vahelstel läks korda pääseda Ameerikasse, kuna osa jäi Hiinamaale, koondues suuremasse Hiina kaubanduse ja tööstuse linna Shanghaiisse, ligi 100 hinge. 1919. a. asutati Shanghaiis Eesti rahvuslik komitee ja varjupaik töötuile. Hiljemini asutati Shanghaiisse isegi eesti selts, mis aga 1927. a. juba hingusele olevat läinud. Samaks aastaks vähenenud eesti koloonia Shanghaiis 89 liikmeni. Nende keskel on vähemalt 7 laevakaptenit, üks elektri insener, paar ärimeest, üks orkestrijuh, ülejäänud teenivad eraärides ja Ameerika ettevõtetes. Raskusi tegevat kliima ja moskiitod, kelle hammustamisest isegi üks eestlane on surnud.

Hiinas tegutseb muuseum ka Ki-angsi maakonnas eestlanna misjonär prl. Lajos, kes eriti hiina laste juures suure poolehoidu olevat võitnud. Üle paarikümne aasta on Hiinas misjonärina töötanud eestlane Martin Medar ja ligi paarkümmend aastat Hendrik Kokamägi. Mõlemad neist on ka kodumaad külastanud.

Eesti konsuliks Shanghaiis on P. Rumberg, Tientsinis hra Murs.

PÕHJA-AMEERIKA ÜHISRIIKIDEST.

Nädalaleht „New-Yorgi Eestlane“ on esialgu seisma jäänud. Tehakse katseid tema elustamiseks.

Ameerika eesti asundusi külastas 9 kuu kestes baptisti õpetaja K. Kaups Tartust, ulatudes isegi San-Franzisconi ja Los-Angeles'ini. K. Kaups pidas terve rea kõnesid ja jumalateenistusi, sattudes sel puhul ajalehe „Uue Ilmaga“ New-Yorgis ägedasse poleemikasse.

Hiljutiste Ameerika presidendi valimiste puhul korraldas vabariiklaste partei agitatsiooni isegi eestlaste keskel, kulutades selleks kuulu järele 1000 dollarit. Ühel valimiskoosolekul on isegi eestikeeles kõnet peetud, mida aga võrdlemisi vähe eestlasi on pealt kuulanud.

New-Yorgi Kolumbia ülikooli Barnard College'i rahvusvahelise üliõpilasklubi laekahoidjaks valiti neiu Ölme Ploompuu, tuntud raamatukaupmehe tütar Tallinnas.

San-Franzisco Eesti konsul Martin Coffer on prof. Kink'i kaudu vabariigi valitsusele esitanud palve, et temale Narva kose jõujaama ehitamise kontsessioon antaks. See oleks esimene suurim välis-Eesti kapitali mahutamise Eestisse.

Tuntud sportlane Jüri Lossmann, kes Ameerikas ülemandri jooksust osa võttis, on Ameerikast Eestisse väga pettununa tagasi jõudnud. See on ka arusaadav, sest Ameerika tunnustab ainult võitjaid niihästi suurtes kui väikestes riisikodes. See pettumus ei peaks aga põhjust andma Ameerika olusid tõelikkusest mustavärvilisemalt esitada.

Pikem kirjutus Eugenie Muttillt ilmus Ameerika eestlaste üle „Eesti Hõimus“ nr. 4. 1928. a.

AUSTRALIAST.

Läinud suvel jõudis omalt maailmareisilt tagasi hra Ed. Riismann, tulles tagasi Austraalia ja India kaudu. Sidneys on hra Riismannil korda läinud kahte võistlevat eesti seltsi ühendada, kes nüüd ühiselt on asunud Eesti kodu korraldamisele. Omast reisist on hra Riismann valmistanud filmi, mida ta on Eestis mitmel korral esitanud.

Sidneys olnud teistel andmetel läinud suvel umbes 800 eestlast, neist umbes 200 tööta. Eestlastest olevat umbes 20 kingseppa ja umb. 10 kanakasvatajat. Tööd nõutavat üldiselt väga palju, nii et paljudki Eestisse tagasi sõita tahtvat. Mõned eestlased olevat hullumaija sattunud, paljud viinajoomisele andunud. Tööta eestlased kasutavat elamisvõimaluste muretsemiseks igasugu kunsttükke, näiteks „jaaguarijahil“ käies, s. o. sadamas laevadelt sööki kerjates. Osa eestlasi, eriti aga vanemad väljarändajad, elavat aga võrdlemisi jõukalt, mõnedel olevat omad majad.

Viimasel ajal on Austraalias mitmed eesti spordimehed läbi löönud, nii maadlejad Koolmann ja Mahoni ja Martin Saar kettaheitel.

„Postimehe“ trükk, Tartus, 1929.